

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

De S. Stephano Protomartyre, D. Gregorij Nyssæ Pontificis Oratio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

DE SANCTO STEPHANO PROTOMARTYRE,

RE, D. GREGORII NYSSAE PONTIFICIS ORATIO,

Petro Francisco Zino Veronensi interprete. Nos eam in capita margini adiecta distinximus.

Decbr. 26.
Celebritas
natalis Do-
mini & S.
Stephani.
Cap. 1.

VAM præclara bonorum series, quàm dulcis lætitiæ suc-
cessio. Ecce enim celebritatem ex celebritate, & gratiam
pro gratia suscipimus. Heri nos excepit conuiuium rerum
omniũ Dominus: hodiè excipit Domini imitator. Quo-
modò autem hic, & quomodò ille? Ille pro nobis homi-
nem induens, hic pro illo hominem exuens. Ille propter
nos vitæ speluncã ingrediens, hic è spelunca propter illum
egrediens. Ille dum se pro nobis cruciatibus affici, hic au-
tem pro illo lapidibus obrui sinit. Ille mortè è medio tol-
lens, hic super iacentem mortem incedens. Ad hoc specta-
culum, fratres, nos item animis concurramus, quo pugil

1. Cor. 4.

egregius in stadio confessionis exutus, aduersus improbum humanæ vitæ aduersarium
certat. Stephanus enim verè, quemadmodum Paulus ait, spectaculum factus est mun-
do, & Angelis, & hominibus. Primus martyrij corona redimitus est. Primus in marty-
rum choro iter arripuit. Primus aduersus peccatum vsque ad sanguinem refudit.

Cap. 2.

Tunc autem omnem supracælestes incolentium sedes exercitum, & incredibilem
omnium Angelorum tam ministrantium, quàm assistentium numerum, & quicquid
honesti præclarique per supremam illam quietissimam regionem in Principatibus, &
Virtutibus, & Thronis, & Potestatibus, & Dominationibus audimus, vniuersam de-
nique cælitum multitudinem spectasse pugilem hunc manus cum aduersario con-
ferentem existimo. Vita autem humana veluti stadium pugnantibus exposita est.
Congressi sunt igitur, improbus quidem humanæ vitæ hostis, ex quo primi parentes
ceciderunt, ad ea vsque tempora superandis hominibus exercitatus: magnus autem
fidei propugnator, impetus illius contemnens, & pro nihilo ducens. Arma verò fue-
runt, mortis quidem inuentori, mortem intentantis minæ: vitæ autem discipulo,
confessio fidei. Ecquis non esset nouum hoc certaminis genus admiratus, cum vita
& morte veritas dijudicaretur, mors autè foret veritatis indicium? Vitæ enim ad eam
vsque diem absconditæ & incognitæ prædicator, re ipsa præconium hominibus de-
nunciauit. Quid enim aliud tam promptè mortem oppetens significabat, nisi vitam
hanc, quæ relinquitur, cum vita preciosiori commutari?

Cap. 3.

Sed opere præcium erit, vt certamen ipsum, oratione tanquam in tabula diligenter
depicta, proponamus, vt recta ratione & via ex ipsa gestorum serie, rerum admirabili-
um ordo nobis appareat. Nupèr igitur vehemens spiritus desuper veniens, omni aërea
& impostrice demonũ potestate dissecta ac dissipata, Apostolorum domum imple-
uerat, & instar ignis in linguas pro numero eorum, qui gratiam accipiebant, disper-
tus, in singulis ipsorum inhæserat. Iamque propter incredibile vocis & linguæ mira-
culum eos, & qui ex omni natione Hierosolymis debebant, stupor inuaserat & con-
turbatio. Nam licet varijs diuersisque linguarum generibus distinguerentur, singuli
tamen eadem planè lingua, vno atque eodem tempore discipulos loquentes audie-
bant, quum ea loquendi facultas nullo esset præcedenti studio aut diligentia compa-
rata. Oportebat enim, vt qui in terrena turri exædificanda similitudinem vocis ami-
serant, eam in cælesti Ecclesiæ constructione recuperarent. Hinc igitur gratiæ spiritus
sancti dispensatio duxit initium, vt quod in omnes homines beneficiũ conferebatur,
hac ratione ad omnium cognitionem perueniret, nè, si religionis promulgatio, vnica
tantum linguæ terminis concluderetur, hominibus eam linguam ignorantibus nihil
prodesset. Quare cum Pharisæi nec proprijs auribus iam fidem haberent, & eos, qui rei
tam admirandæ stupore tenebantur, iriderent, quod multo eiusmodi furorem Apo-
stolis iniectum dicerent: Petrus autem vno orationis iactu tria animarum millia Christo
piscatus esset, assiduamque deinceps eorum, qui seruabantur, accessionem cresceret Eccle-
siæ multitudo, cum & ille, qui iam inde ab ipso ortu claudus erat, Speciosam templi
portam ipsis aperiret. Tanquam enim ei præsideret, suæ curationis spectaculo homines
animo claudicantes ad fidem ducebat. Quamobrem cum ad fidei prædicationem con-
flueret, & rursus Ecclesiæ plurius opera, qui gratiæ ministraret, indigeret, spiritus sanctus
ad

Act. 2.

Stupendum
votis & lin-
guæ mira-
culum in Apo-
stolis.

Gen. II.

Act. 2.
Act. 3.

for. * vsus

for. * vsus

SURIU
gber
Hober
RVIII
5

ad adiuuandos Apostolos Stephanū, multa sapientia gratiaq; præditum, aduocauit.

Nullus autem eum propter hoc ministrandi nomen Apostolica dignitate inferio- Cap. 4.
rem existimet. Siquidem & Paulus mysteriorum Christi se ministrū nouit, & omnium 1. Cor. 4.
Dominus, dum per carnem salutem humanam disponderet, ministri nomen non eru-
bit, dicens, se in medio nostrū esse, tanquā qui ministrat, qui diuisiones ministra- Luc. 22.
tionum facit, vt inquit Apostolus. Nam sicut ignis idoneam nactus materiam, subli- 1. Cor. 12.
mem flammam tollit, & splendidiorē lucem efficit: ita spiritus sanctus ex magno
Stephani animo clariore gratia radios emittebat. Quapropter omnes, qui alicuius Disputat S.
erant cognitionis & disciplinæ participes, in eum spectabant, & cum illis, qui multi Stephanus
ordine superiores videbantur, coniuratione facta, & tanquā in phalanges instructi cum diuersis
& densi, vim & imperum Stephani sustinere conabantur: Ille verò & cum pluribus, nationis Iu-
& cum paucioribus eodem tempore congregiē, à nullis poterat expugnari. In hoc dais.
autē certamine quauis specie ipsa Alexandrini, & Libertini, & Cyrenæi, & ex omni Act. 6.
parte homines inter se coniuncti, aduersus fidei propugnatorem viderentur irruere,
occultè tamen ipse pater mendacij, veritatē, quæ in Stephano loquebatur, per homi-
nes oppugnabat. Sed omnibus fraudis defensoribus à viro strenuo profligatis, de
mendacio victoriam & triumphum veritas reportauit. Hostis igitur veritatis crimina-
batur veritatis ministrum, quod veritatē non quæ esset, indicaret: sed quæ non esset,
assereret. Quid istas insidias aduersus præconem hunc struis, ô diabole? dixissem ego.
Si quid vales, si aliquid roboris est tibi, veritatē lædito, quæ in Stephano est. Sin do-
lis & machinis tuis illa sublimior est, cur in ipso vas exerces odium & maleuolenti-
am tuam? cur eo relicto, quod continetur, id, quod continet, è medio tollis? Sic faci-
unt & canes. lapides, quibus petuntur, arripiunt & mordent: Eos, qui iecerunt, ne at-
tingunt quidem.

Cum igitur rebus verissimis ac necessarijs mendacium coargueretur, & omnibus Cap. 5.
veritatis lucem intuentibus, nullum amplius fraudis propugnatorem improbus in-
ueniret, confugit ad artes suas, & malitiæ suæ vim accusatoribus iudicibusque distri-
buens, atque in vtrosque ingressus, eos falsis criminibus Stephanum oppugnare, hos Iudæi veri-
cum indignatione calumniam suscipere compellit: Iudæisque sese varijs modis insi- tate vidi,
nuans, omnia ipse fit contra Stephanum, accusator, iudex, carnifex, & reliqua cædis ad menda-
instrumenta, nesciens, quo ipse casu post eam Stephani condemnationem præcep- cium & ca-
diturus esset. Vt enim periti luçtores, subeuntes corpora colluctantium, graui- lumnia con-
rem ipsius casum machinantur: sic magnus Stephanus humi prostratus, grauem ad- fugunt.
uersario ruinam molitus est. Ex eo enim tempore totum orbem terrarum Apostoli
peragrarunt. Id Euangelij vbiq; gentium disseminandi principium fuit. Nisi enim
Stephani cade populus Iudæorum in Apostolos sæuisset, solis fortasè Hierosolymis
Euangelium inclusum permanisset. Nunc autem à Iudæis oppugnati, in alias orbis
partes diuisi sunt, & mysteriorum doctrina diabolum vndique detruferunt. Sic exce- Act. 2.
pit Samaria verbum Dei. Sic obiter per Philippum Eunuchus salutem adeptus est. Ibidem.
Sic vas illud magnum Ecclesiæ Paulus, furore & minis armatus, à diabolo in ipsum Act. 9.
armigerum tela conuertit. Nam dum ipsos ex omnibus regionibus expellere & ex-
terminare conatur, fecit, vt nullus relinqueretur locus, ad quem Christi fides non
perueniret. Hinc enim Aegyptios, Syros, Parthos, Mesopotamitas, Italos, Galatas, Il-
lyrios, Macedonas, & omnes vndique gentes ad fidem confluere persuasit verbum
Dei. Cernis, quantum pugnandi scientia valeat Stephanus? & quàm multis casibus
prostratum afflixerit aduersarium, qui calumniæ fraude superior videbatur? Sed ad
ipsum stadium reuertamur.

Quibus verbis commouent populū isti calumniatores? Homo iste non cessat, inqui- Cap. 6.
unt, loqui verba impiè contumeliosa aduersus locū hunc sanctum & legem. Audiui-
mus enim eū dicentem: Iesus Nazarenus ille destruet locū istum, & mutabit institu-
ta quæ tradidit nobis Moyses. Hęc est oratorū diaboli criminatio. Quæ porro audien- Oratorū
tium amentia? Quid indignatur, aut succensent huic reo? Quid in ea accusatione cri- diaboli, in
minis deprehenderunt? Quæ enim illi data sunt crimini, prænunciant ea, quæ in poste- S. Stephanū
rum sunt euentura. Aiunt enim, eū dixisse, locum destructū iri, & mutatum iri Moysi criminatio.
instituta. Quodnam in his, seu verū dicat, seu mentiatur, crimen existit? Si mentitur,
quod triste denunciat, non eueniet. Sin vera loquitur, quā affert iniuriā oratio, quæ fu-
turos rerum exitus prædicit? Quæ futura sunt enim, siue taceantur, siue significentur,
omninò contingent. Prædicentis autē cædes quam molestiarū alleuationem afferat?

Yyyy 4 Quid

LS

Quid? quod Iesus Nazarenus accusatur, in Stephanum autem fertur sententia? At qui si iniuriam faciens, mouet in dignationem: iniuria autem est, loci & institutorum euersio & immutatio: hæc verò non per Stephanum, sed per Iesum, vt asserit accusator, efficienda sunt, eum, qui accusatur, condemnari oportebat.

Cap. 7.
Iniqua Iudæorum in S. Stephanum sententia.
Matt. 5.
Ibidem.

O iniqua audientium sententia. Quoniam, inquit, Iesus mutabit leges, Stephanus lapidibus obruatur. Quo autem pacto legem abrogabit Iesus, qui legis adeò studiosus fuit? Qui instituta vetera tantoperè confirmauit? Qui veni, inquit, non legem vt soluerem, sed adimplerem? Qui legem eam, qua homicidium interdicatur, sic approbavit, vt discipulis initio ne irasci quidem permiserit? Qui pariter cum ipsa cupiditate adulterium conuulsit? Qui iubens, vt ne illos quidem vlcerentur, à quibus essent iniuria lacessiti, inferendæ iniuriæ principium abstulit? Qui præcipiens, vt quæ possiderent, omnia pauperibus distribuerent, auaritiæ vitium exterminauit? Cur hæc illi in eo iudicio non commemorârunt, non perpendent? Illorum mihi nunc iudicium parridarum confessum adesse velim, & de locis, pro quibus indignantur, discere, vbinàm celebre templum illud, vbi incredibiles illæ lapidum magnitudines, vbi aurum illud, quod reliquam materiam propemodùm exæquabat, vbi legitima sacrificia, hircus, vitulus, agnus, caprea, columba, turtur, hœdus repudiatus. Si propterea morte Stephanum affecerunt, vt earum calamitatum nulla contingeret, ostendant quæso, quàm multa sibi propter homicidiū illud integra conseruârunt. Quòd si nihil horum est, quamobrèm Stephanum condemnârunt: cur ea cædes patrata sit, dicant. Sed in ipso certaminum ordine videamus, quomodò parridas, à quibus densa lapidum instar niuiū multitudine obruitur, vlceratur, quæ dicta reijciat in eos, qui lapides in ipsum coniecerunt. Cognoscant Iudæorum filij, Christianorum arma, quibus magnus Stephanus iniurias suas persecutus, legē vitæ rem ipsam statuit. Nam illi quidem immani & ferina quadam rabie virum sanctum circumuenientes, ad eum vnum locum respiciebant, vt quicquid in manus veniret, pro telo corripientes, in ipsum contorquerent: At ille tanquàm sacerdos quidam ex spiritali lege puram hostiam immolans, non alienum, sed proprium corpus adducebat, & loco libaminis sanguinem effundebat, & pro ijs, qui se tam nefario scelere obstringebant, Deum, quem adspiciebat in caelestibus adytis, præcabatur, & pro cæde sua beneficium rependebat, audientibus homicidis clamans & dicens: Domine, nè statuas illis hoc peccatum. Ac ille quidem scelus, quod parricidæ proprijs impuris manibus exarabant, precatione deleuit: Ipse verò ea precatione magis etiam concitati, non prius iaculari desisterunt, quàm magnus Stephanus tanquàm mollibus floribus & leui quodam rore circumfusus, dulcissimo ac beatissimo somno consopitus est.

Matt. 19.

S. Stephanus pro lapidatoribus Deum precatur.
Act. 7.

Immanitas Iudæorum.

Cap. 8.

Sed nos victoria pugnam anteuertimus, & ante certaminis finem, virum adspicimus coronatū. Priusquàm enim pugnandi labores videremus, ad certaminis exitum oratione prouecti sumus. Neque enim illa, mea quidem sententia, prætereunda erant, ex quibus maximè martyris virtus eluxit: Qualis videlicet interficientium confessus fuerit, & quomodò pariter vniuersos ad patranda cædem furor incitârît: quanta ad facinus congregatis conspiratio, qui singulorum intuitus, quæ figura, quæ dentium affectio. Nam, vt scriptura testatur, dissecabantur cordibus, & stridebant dentibus in eum, qui tot taliumque corona circumseptus, & contra omnes aduersarias copias parricidis opitulantes sese obijciens, animi prudentiæque magnitudine in omnibus excelluit. Opposuit enim furori patientiam, minis contempionem, mortis terrorem despicientiam vitæ, benevolentiam odio, malevolentia charitatem, calumnie veritatis declarationem. Veritatis enim defensor non vno tantummodo victor apparuit: sed omnibus malitiæ generibus, quæ exercebant Iudæi, varijs ipse virtutibus occurrit: cum omnibus congressus est, omnesque superauit. Sic in certaminū ludis victores accipio scire, vt per totum sæpè stadium nudi, cunctis aduersarijs victis, præmia victoriæ ferant. Itidem in martyrum stadio se Stephanus gessit, qui omnem hostis vim atque impetum excipiens, illustrem in omnibus victoriam reportauit. Falsam enim Libertinorum, & Cyrenensium, & Alexandrinorum sapientiam, vera sapientia denicit, metum dicendi libertate, comminationem despicientia, beneficentia crudelitatem, veritate mendacium. Illi quidē ad cædem spectabant, iamque manus arrebant lapidibus, & anhelitu, adpectu, dentium collisione sauitiam præ se ferebant: Hic autem eos intuebatur vt fratres, vt patres demulcebat: Viri fratres, inquit, au dite me. Illi calumnam adornabant: huic confessus interficientium erat veritatis schola.

Act. 7.

S. Stephani præclara victoria.

Act. 7.

SURIU

qber
Hober

RVTI

5

Sermonem timore non intermisit, neque periculo territus despondit animum: sed morte rebusque presentibus neglectis, & pro nihilo habitis, mentem in sublime tollens, eos tanquam puerulos temerè desipientes erudiebat, ex rebus, quas ipsi certas & exploratas habebant, demonstrans, quibus in erroribus versarentur.

Adducit igitur Abrahamæ testimonium, omnemque illius historiam breuiter eis ante oculos ponit. Tum sanctos viros, qui deinceps successerunt. Deinde genitum Moysen, educatum, institutum, in monte percipientem mysteria, vexantem Aegyptum, Israelitæ conferuantem, id quod Domini mysterium declarabat. Quare confessus etiam maximè cōmorus est, & morbus eius inflamatus, cum Moysen, cuius se studiosissimos fingebant, pro Stephano stare perspicerent. Itaque consurgentes, rei finem & crudelitati sue, & Stephani desiderio dignum imponunt. Ipse enim naturam humanam egrefsus, etiam antequam migret è corpore, puris oculis califores sibi patefactas adspicit, & quæ in caelestibus adytis continentur, diuinamque gloriam, & gloriæ diuinæ splendorem contuetur. Ac paternæ quidè gloriæ nulla figura describitur, sed splendor in ea specie, quam homines viderant, ab athleta, quatenus humana capiebat natura, perspicuus cernitur. Ex natura igitur hominis in angelicam transmutatus, adeo ut ipsi etiam homicidis esset admirationi, quod facies eius Angelorum dignitate insignis fulgeret, vidit ea, quæ humanis oculis cerni non possunt, & gratiam à se perspectam declarauit. At illi occlusis auribus, quod narrabatur, non acceperunt. Quæ quidem vna in re ex tam multis se rectè gesserunt. Profanorum enim aures non erant dignæ, quæ diuinæ rei perspectæ narrationem audirent. Ille quidem ea, quæ sibi soli concessa fuerant, explicatione in commune proponens, gratiam presentibus imperituit, Ecce video, inquit, caelos apertos, & Iesum stantem à dextris virtutis Dei. Ipsi vero clamantes voce magna, continuè aures suas, & impetum fecerunt vnanimiter in eum. Benè historia, quæ de ipsis loquitur, factis clamorem adiunxit, ut eorum propositum Sodomitarum proposito simile significaret. Siquidem & flagitium ipsorum clamor irritantis appellatus est. Clamor enim, inquit, Sodomorum & Gomorrorum venit ad me. Clamauerunt igitur & isti, ut eorum in Stephanum clamor audiretur. Sed athleta sibi parricidarum crudelitatem prodesse non ignorabat. Etenim cum ab ipsis vndique lapidibus peteretur, id factum tanquam coronam, victoriæ præmium, in aduersariorum manibus contextam suscepit. Proinde benedixit eos remunerante, in dignum existimans, rem, quæ gerebatur, contrarios exitus ita partiri, ut sibi vitam, aduersarijs autem exitum pareret, & ex illis bonis, quibus ipse dignus efficeretur, hostes, qui eorum bonorum sibi authores essent, exciderent. Sic Christum respiciens, eis, à quibus oppugnabatur, prodesse didicit. Nam simulatque tolerantie legillatorem adspexit, meminit earum legum, quibus iubemur inimicos diligere, & benedicere ijs, qui oderunt nos, & precari pro ijs, qui nos persequuntur. Verùm hic athleta non capit humanis laudibus. Neque enim eum certaminis finem propositum habuit, ut ab hominibus gloriam assequeretur: sed animi virtutisque magnitudine totum mundum supergressus, posthabita & neglecta omni laudandi ratione, mentem humanæ facultatis superauit.

Quamobrè omnium hominum celebratione habeat victoriæ præmia, nobisque historiam, quam de ipso conscripam legimus, ad animorum salutem opituletur. Quemadmodum enim pugiles, qui donati rude, artem desierunt, in palæstra erudiunt iuuenes, quo agilitatis artificio colluctantium præhensiones euadant: ita nos etiā censeo ad pietatem institui per magnum Stephanum oportere, ut hostium aduersus spiritum pugnantium fallacias euitemus. Nam qui rabie inflammati, spiritus gloriam oppugnant, aiunt, suæ ipsorum absurditatis Stephanum esse fautorem atque patronum. Intentis enim in caeli oculis, vidit gloriam Dei, & Iesum stantem à dextris Dei. Quapropter ad euertenda religionis decreta sic argumentantur: Si cum patre & filio spiritus omnino connumerandus est, cur in eo spectaculo Stephanus simul cum filio non conspexit & spiritum? Quomodo igitur ijs, qui eiusmodi rationibus supplantantur, Stephanus manum præbebit, aut certandi artificio fractos eriget & confirmabit? An eodem ex loco feret auxilium, ut infidelitas oppugnantis infringatur? Quæ ergo tu, qui spiritum insectaris, cum patris gloria filijque ad dexteram eius stantis conspecta sit, vbinam spiritus? Si in te spiritus esset, non, quemadmodum qui oculis capti sunt, aurum, quod ante pedes suos iacet, non cognoscentes prætereunt, de ipso spiritu sermonem propositum prætercurrisses. Sed nunc saltem audi, nisi forte,

Cap. 9. Act. 7.

Sublimis visio S. Stephani. Ibidem.

Act. 6.

Act. 7.

Ibidem.

Gen. 18. Peccatum clamans in celum pro vindicta.

Marth. 5.

Cap. 10.

Aduersus eos, qui sunt spiritus diuinitate negant.

LS

re, vt Iudæi, aures obturrâsti. Quo pacto vidit supercælestem gloriâ Stephanus? Quis ei fores cælorum patefecit? Nunquid ea virtus humanarum virium fuit, aut cuiuspiam Angelorum, inferiorem naturam ad sublimitatem illam extollentis? Minime vero. neque enim sic habet historia, quod Stephanus multo robore præditus, aut Angelorum fultus auxilio, viderit ea, quæ vidit. Quid igitur dicit? Stephanus autem plenus spiritu sancto, vidit gloriâ Dei, & vnigenitum filium Dei. Non enim, vt ait propheta, licet lumen intueri, nisi in lumine conspiciatur. Ideo, in lumine, inquit, tuo videmus lumen. Non nisi in lumine lumen spectari potest. Quomodo enim solem adspiciat, qui extra radios ipsius positus sit? Cùm igitur in lumine patris, id est, in spiritu sancto ab eo procedente, vnigenitum videatur lumen, iccirco prius gloria spiritus illustratus, patris & filij gloriæ cognitionem assequitur. Alioquin quomodo sententiam illam Euangelij, Deum nemo vidit vnquam, esse veram: aut Apostolum clamantem, Quem nullus hominum vidit, neque videre potest: non ijs, quæ in historia scripta sunt, dicemus aduersari? Etenim si natura & vi humana patris & filij gloria percipi potest, ille mentitur omnino, qui Deum negat posse comprehendi. sed neque illum mentiri, & historiam esse veram, necessarium est. Manifestè igitur malitia spiritum impugnantium, est deprehensa. Quandoquidem simile simili conspicium esse, scriptura testatur. Stephanus enim non in natura vtique humana persistens Deum vidit, sed spiritus sancti gratia confirmatus, per eum ad intelligentiam Dei subleuatus est. Quamobrè si, vt inquit Apostolus, sine spiritu Dominum Iesum intueri non licet, nec paternam gloriâ percipere, planissimè constat, vbi spiritus est, illic & filium conspici, & patris gloriâ comprehendere.

Cap. 11. Caterùm ex ijs, quæ tacitè prætermissa sunt, alterum impietatis telum ab ijs, qui Christum oppugnant, contorquetur. Aiunt enim, vnigenitum inferiorem esse. Etenim cùm à dextris patris dicatur stare, ex his verbis asserunt demonstrari, eum obnoxium esse patris potestati. Quid igitur istis Paulus respondebit, aut ante Paulum Prophetam Dauid? Vterque enim doctrina spiritus, gloriâ vnigeniti declarat. Nam Dauid ait, Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis. Apostolus autem, ad dexteram throni Dei sedere Dominum dicit. Quare si status inferiorem agitur, sessio prorsus æqualem esse significat, aut contradicant ipsi. In vnoquoque enim horum eadem magistra spiritus gratia. Siquidem & Stephanus plenus spiritu sancto vidit ea, quæ vidit: & quæ vidit, locus est. Dauid autem in spiritu vocat ipsum Dominum, vt Euangelium testatur. Paulus verò, quemadmodum ipsemet dicit, in spiritu loquitur mysteria. Quare si magister vnus est, nulla re à seipso discrepans, & magister hic est spiritus veritatis in omnibus, qui diuinitus afflati sunt, quomodo quispiam in eius decretis discrepantiam suspicabitur? At aliud est, inquit, sedere: aliud, stare. Si trita verborum significatio consideretur, ego quoque ad sententiam tuam accedo. Sed non est fas, hæc verba sic accipere, vt eandem in natura corporis experite, quam in corporibus, vim habeant. Nam in homine quidem, sessio figuram corporis quiescentis describit, nè genua corpus ipsum sustentia omnino defatigentur: è contrario autem, statio rectum hominem super genibus consistentem, non autem sedendo quiescentem, indicat. At in illa suprema natura, & sessio & status, ab eiusmodi significatione remouentur, & appositè ad rem ipsam explicandam adhibentur. Neque enim illam omni corporea figura vacantem, aut super genibus stare, aut vlla corporis parte sedere opinabimur. Sed per vtranque vocem, perpetuam & immutabilem in omni bono stabilitatem & quietem piè cogitabimus. Etenim qui Deum stare, & qui eundem sedere dicit, verborum varietate discordes sunt illi quidem, sed tamen ipsa consentiunt: cùm & ille signè progressum, & hic immobilem in omni bono sedisse Deum significet.

Quemadmodum autem Prophetam Dauid & Apostolus Paulus vnigeniti sessionem exponentes, non effecerunt, vt patre stante, sedere filiū cogitarem, quanuis ipsius tantummodò filij sedentis mentionē fecerint: sic cùm ex Stephano filij stantem exaudis, haud rectè solius patris sessionē esse suspicaberis: sed vt ex Pauli & Dauidis oratione sedere patrem, quoniã filius ad dexteram eius sedeat, confitemur, licet nulla de patre fiat mentio. Sic enim imaginis ratio seruatur, si quicquid in hoc intelligitur & videtur, idē & in exemplari credatur. Et quemadmodum in bono bonum, & in lumine lumen, & in omnibus ipsum pulchritudinis exemplar, per naturam propriã in imagine exprimitur: codè pacto ex sede filij, quomodocunq; ea intelligatur, & patris sedes compra-

SURIU
 gber
 Nover
 RVITI
 5

Deū stare & sedere vt accipiendū sit

comprehenditur, itidemque status ex statu, nè tollatur imaginis ratio, si in varietate proprietatum aliena sit ab exemplari.

Hæc nobis obiter, fratres, ad quæstionem propositam dicta sint, quæ ex visione Stephani orta est. Faxit autem Deus, vt Stephani non certaminis solum spectatores, sed etiam gratiæ participes simus, & sancto spiritu ad profligandos & delendos aduersarios impleamur, ad gloriam Domini nostri Iesu Christi, cui gloria & imperium in secula seculorum, Amen.

SERMO BEATI PETRI DAMIANI DE EODEM S. PROTOMARTYRE STEPHANO, VT
habetur octauo Tomo Aloysij.

AD HVC filium Virginis habemus in manibus, & obsecu-
toriam delinitionem vagietis Dei honoramus infantiam. Duci-
t nos Virgo ad veneranda cunabula, & speciosa præ fili-
bus hominum, ad speciosum forma præ filijs hominum: Psal. 44.
benedicta inter mulieres, ad benedictum inter homines
nos conducit. Submurmurat nobis in aurem (nè fortè
domus exasperans audiat & concitetur) reuelata esse ve-
lamina Prophetarum, & completum consilium Dei. Vi-
dete miraculum matris Domini, quia creatura creat, &
creator creatur. Scintillat sidus, magus adoratur, exultat
polus, tellus resultat, gloriantur Angeli, pastores adgau-
dentes, virgo parit, nascitur Deus, & calor luminaria clariori lumine lumen exor-
tum in tenebris prosequuntur. In istis bonis versamur. Beatus vir qui impleuit desi-
derium suum ex ipsis. Scio quia dulce vobis est, In principio erat Verbum: dulcius,
Verbum caro factum: dulcissimum, Verbum in Cruce suspensum. A tanto puerperio
quis infans oculos suos amouere, nedùm auellere præsumat, nisi ipse iubeat qui di-
cit: Auerte oculos tuos, à me, quia ipsi me auolare fecerunt?

Vides Deum
& hominem
ex beata vir-
gine nasci?
Psal. 126.
Ioan. 1.
Eccè dum osculatur nos osculo oris sui, dum tantis miraculis & stupidos nos facit
& attentos, Stephanus plenus gratia & fortitudine, facit prodigia & signa magna
in populo. Nunquid æquum est derelinquere Regem, & ad militem oculos retor-
quere? Nequæquam, nisi imperauerit Imperator. Surgit ipse Rex filius Regis, & la-
pidantium acies in terrumpens, triumphatorio certamini non sine dolore cordis
allatur. Videt opprimi primum & primicerium purpuratæ cohortis, & grandinaria
lapidum densitate, fontes sanguinis de corpore protomartyris ebullire. Videt quia
vulnera debacchatio redundat in ipsum, & ipsi soli improperia exprobrantium cum-
mulantur. Vbi pietas & misericordia tua Domine, si non compateris patienti? Vbi
& æquitas, & iustitia, si non iudicas, & vindicas de populo lapidante? Curramus ad
spectaculum, ad quod currit, qui exultat vt gigas ad currendam viam, & videamus
quibus armis armatus vexillifer martyrum in campum pugnaturus descendit: & vt
illigentiùs eluceat singularis martyrij prima prærogatiua, reuocemus ad memori-
am Apostolicorum actuum descriptionem, in quibus historicis & figuralibus dictis
conuersatio & passio belligeri militis continetur. Cant. 1.
Act. 6.

Stephanus, inquit, plenus gratia & fortitudine, faciebat prodigia & signa ma-
gna in populo. Non paruum laret hic mysterium, nec vilipendenda simplicioris scri-
pturæ manifesta positio. Ad Virginem quippè loquens Archangelus, noua salutatione
perorat. Nulli dubium, quin omnium verborum excedant altitudinem, vt potè de
melioribus disciplinis sancti Spiritus euoluta, quorum enunciatione confæderan-
dam erat illud vnicum sacramentum Verbi & hominis, diuinitatis & carnis. Luc. 1.
Aue, inquit fortitudo Domini, gratia plena. Quid autem de Stephano? Stephanus plenus
gratia & fortitudine. Nonne Lucas eisdem penè literis de vtriusque loquitur? Sed licet
longè excellentior modus in Virgine prædicetur, secundariò tamen laudatur in Mar-
tyre. Habet igitur gratiam Stephanus sublimiori genere quàm reliqua martyrum
multitudo, plenus gratia, refertus videlicet, & cumulatus, quod rarò in scripturis ca-
nonicis subtilis inquisitor inueniet. Iungitur gratiæ fortitudo, quia infusio spiritu li-
bertatis

LS